

*Kristelig Gymnasium
Homansbakken 2
0352 Oslo*

Det kongelige kunnskapsdepartement
Postboks 8119 Dep
0032 Oslo

Oslo, 2. januar 2006

**Høringsuttalelse fra styret ved Kristelig Gymnasium
Ang. forslag til endringer i lov 4. juli 2003 nr 84 om frittstående skoler**

Det vises til departementets brev av 10.10.06.

Skolens styre besluttet i møte 16.11.2006 å delta i høringen. Uttalelsen følger her:

Norges folkerettslige forpliktelser.

Generelt vil vi understreke at opplæring og oppdragelse er et foreldreansvar. Dette fundamentet må enhver skolelov bygge på.

I forslaget til ny friskolelov er det ingen henvisning til menneskerettsloven eller andre konvensjoner som er bindende for Norge. Skolens styre mener dette kan oppfattes som en svekkelse av det prinsipielle fundamentet som friskoleloven bygger på. Det er viktig å understreke at retten til å starte og drive friskoler bygger på foreldrenes egne religiøse og filosofiske overbevisning og at dette er fundert i folkeretten. Derfor bør loven ha en henvisning til dette. Vi vil understreke at det dreier seg om helt nødvendige og grunnleggende prinsipper i et demokrati, en mindretallsrettighet. Slike rettigheter kan ikke sikres nok.

Skolens styre er uenig i departementets argumentasjon som fører fram til konklusjonen på side 4 i høringsbrevet, første avsnitt: ”Verken organisasjoner eller trossamfunn har et folkerettslig begrunnet krav på å drive utdanning for barn. Med andre ord er ikke folkeretten relevant for vurderingen av om en privat skole som ønsker å starte opp – uavhengig av om den har godkjenning eller ikke – skal få lov til det”. Vi mener at organisasjoner eller trossamfunn vil i mange tilfeller være nødvendige medhjelpere for at foreldre skal få realisert sine rettigheter, og vi mener at folkeretten nettopp er relevant for vurderingen av om en skole skal få starte opp eller ikke. Om en søker er en organisasjon eller et trossamfunn må være av underordnet betydning.

I høringsnotatet hevdes det på side 6, tredje avsnitt, at ”forslagene som fremmes av departementet går altså vesentlig lengre i å legge til rette for foreldrenes valgmuligheter grunnet sine overbevisninger, enn de krav folkeretten stiller til statene.” Det tenkes her blant annet på at forslaget opprettholder økonomisk støtte til friskolene. Skolens styre er uenig i at en ”går vesentlig lengre”. For at det skal være reelle og like muligheter for foreldre til å velge alternative skoler, må det alt vesentligste av disse skolers utgifter dekkes av det offentlige. Vi vil i tillegg hevde at det er urimelig forskjellsbehandling av borgere om de både må betale skatt og må betale ekstra for skolegangen til sine barn når de velger en friskole.

I denne sammenhengen viser vi til De forente nasjoners internasjonale konvensjon av 16. desember 1966 om økonomiske, sosiale og kulturelle rettigheter, artikkel 13 pkt. 2a som vi mener forplikter staten til å yte tilskudd: "Grunnskole-undervisningen skal være tvungen og kostnadsfritt tilgjengelig for alle." Vi konkluderer med at det er en nødvendig følge av de grunnleggende prinsipper for friskolelovgivningen at det gis statlig støtte til friskolene.

I den videre drøftingen av Norges folkerettslige forpliktelser, trekkes barnets rettigheter inn. Dette er positivt. Vi er enig i at staten har et ansvar for å ivareta barnets beste, noe som i enkelte tilfeller medfører at foreldrenes oppfatning må overprøves av staten. Foreldrerett medfører naturligvis ikke at foreldre for eksempel har rett til å skade eller forsømme sine barn.

Generelt mener vi at departementets forslag til ny lov er et minimum av hva et samfunn må ha for å være i overensstemmelse med folkeretten.

Godkjenning

Vi mener den foreslåtte lovformulering i § 2-1 i alt for stor grad overlater til departementets skjønn å vurdere om en skole skal godkjennes eller ikke. Den grunnleggende og overordnede hensikt med friskoleloven er å sikre at de menneskerettslige forpliktelsene innenfor området blir oppfylt. Dessuten er det meget viktig at det skapes forutsigbarhet og gis grunnlag for likebehandling på et prinsipielt grunnlag. Vi foreslår derfor at loven gir rett til godkjenning og støtte når gitte religiøse og pedagogisk alternative grunnlagskriterier er oppfylt. Dette mener vi er den beste måten å sikre de fundamentale rettigheter som loven skal verne om.

Krav til virksomheten

I lovforslaget settes det strenge grenser til hvilken virksomhet skolen kan drive. Skolens styre er enig i at det skal være klare grenser her. Men vi vil advare mot en praksis som setter grensen så strengt at det vi vil kalle en normal virksomhet ved den skole, ikke kan foregå. Vi tenker på utleie av skolelokaler og utstyr utenom skoletid, kantinedrift til beste for elevene og tilsvarende. Vi foreslår at loven må gi adgang til å drive annen virksomhet innefor et naturlig omfang så sant det styrker undervisningen eller på annen måte kommer elevene ved skolen til gode.

Skolens styre støtter at undervisningen i en friskole skal gi en "jamgod opplæring" sammenliknet med offentlig skole. Det er viktig at barn og unge med opplæring fra friskoler blir vurdert å ha en likeverdig utdanning med de som har gått i offentlig skole, og at de stiller på lik linje med andre for å kunne ta et aktivt medansvar i samfunnet. Dessuten er viktig at friskolens formål gis de nødvendige vilkår for å kunne bli nådd. Vi vil advare mot en for streng treng tolkning av begrepet "jevngod opplæring" som har som konsekvens at skolens egenart og formål blir nedtonet. Som eksempel mener vi at en friskole må kunne tillates å ha alternative læreplaner og kunne avvike fra fag- og timefordelingen i offentlig skole når det gjelder KRL-faget. Det må kunne godkjennes at skolen har en eller flere timer mer i KRL-faget innenfor den totale rammen eller at lærestoff forskyves mellom trinnene, forutsatt at skolen kan begrunne at læreplanens mål i de andre fagene nås.

Tilskudd og skolepenger

Vi viser til vårt første avsnitt om Norges folkerettslige forpliktelser og gjentar vi mener staten er forpliktet til å yte tilskudd til friskoler. Tilskuddsgrunnlaget må omfatte alle de grunnleggende og største utgiftspostene til en skole. Det betyr at vi mener at husleiekostnadene må tas med i grunnlaget i hele sitt omfang. Dette vil sikre at friskoler skal

kunne etableres og utvikle seg i takt med dagens krav og nivå, og dermed kunne framstå som alternative skoler for alle, uavhengig av økonomisk betalingsevne hos foreldrene.

For å kunne ivareta en grunnleggende likhet til å kunne velge en friskole, er det viktig at tilskuddsprosenten ikke er lavere enn 85%. Skolene må ha en rett til å kreve inn skolepenger for å kunne dekke inn resten. Skolene må gis mulighet til å kunne innvilge behovsprøvet skolepengestipend. Dessuten må det kunne aksepteres at det tas betaling for frivillige ekskursjoner og studiereiser.

Lovens tittel

Skolens styre mener at lovens tittel fortsatt bør være Lov om frittstående skoler, i forkortet form friskoleloven. Vi er uenige i departementets påstand om at begrepet "privat" er mer dekkende enn "frittstående".

De kristne friskolene eies av frivillige organisasjoner eller frie kirkesamfunn. Disse eierne representerer det som ofte kalles for den tredje sektor, hvor de to andre sektorer er statlig og privat sektor.

For å beskrive skolenes virksomhet på en dekkende måte, passer også begrepet "frittstående" best. Skolene har og bør ha en frihet innenfor fastsatte rammer til å lage sine egne læreplaner. Skolene trenger en frihet til å ansette lærere som vil bidra til virkeliggjøring av skolens formål, og en frihet til å styre seg selv innenfor gitte rammer. Skolens program betegnes på en god og dekkende måte med navnet friskole. Friskolene er alternative skoler for de som ønsker opplæring på det grunnlaget som disse skolene bygger på. Dette er en frihet som er nødvendig i et demokrati. Betegnelsen privat peker ikke mot noe at dette, men mot noe som er for de få og som kan være eksklusivt.

Departementet henviser til at det i høringen i 2003 kun var et fåtall som uttalte seg om lovens tittel og begrepsbruk, og at det underforstått ikke var så viktig hva loven skulle hete.

Steinerskolene i Norge og Kristne Friskolers Forbund var blant dem som uttalte seg om denne delen av forslaget og støttet forslaget. Skolens styre vil framheve at friskolene har i lang tid ønsket å kalle loven friskoleloven. Vi peker på at Kristne Friskoler Forbund ble dannet i 1988, og at navnevalget til forbundet er et uttrykk for dette. Vi mener at det avgjørende i denne sammenhengen bør være hva friskolene selv mener.

Skolens styre er uenig i at friskolebegrepet kan føre til at de offentlige skolene oppfattes som ufrie skoler. Vi mener dessuten at det vil være forvirrende med et nytt navneskifte.

Skolen er medlem i Kristne Friskoler Forbund. Styret er kjent med at forbundet vil delta i høringen, og styret er kjent med dets uttalelse. Denne uttalelsen støttes av skolens styre.

Med hilsen og på vegne av styret ved Kristelig Gymnasium

Lars Martin Lunde (sign.)
styreleder

Tjostolv Berget (sign.)
rektor

Uttalelsen sendes elektronisk til postmottak@ufd.dep.no